

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

2026
mart

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

TOSHKENT SHAHRIDAGI TURIN
POLITEXNIKA UNIVERSITETI

*Xalqaro ilmiy-amaliy onlayn konferensiya
materiallari to'plami*

“GLOBAL RAQAMLI INTEGRATSIYALASHUV:
2030-YILGACHA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHDA
TEXNOLOGIK VA INDUSTRIAL SANOATNI RIVOJLANTIRISH
ORQALI MIKRO VA MAKROIQTISODIY BARQAROR
O'SISHNI TA'MINLASH DOLZARBLIGI”

“GLOBAL DIGITAL INTEGRATION: THE RELEVANCE OF
ENSURING MICRO AND MACROECONOMIC SUSTAINABLE
GROWTH THROUGH TECHNOLOGICAL AND INDUSTRIAL
DEVELOPMENT IN THE TRANSITION TO A GREEN
ECONOMY BY 2030”

«ГЛОБАЛЬНАЯ ЦИФРОВАЯ ИНТЕГРАЦИЯ:
АКТУАЛЬНОСТЬ ОБЕСПЕЧЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО
МИКРО- И МАКРОЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА ЧЕРЕЗ
РАЗВИТИЕ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЙ И ИНДУСТРИАЛЬНОЙ
ПРОМЫШЛЕННОСТИ В ПЕРЕХОДЕ К ЗЕЛЁНОЙ
ЭКОНОМИКЕ К 2030 ГОДУ»

3-MAXSUS SON

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr.
2026-yil, mart.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Iloxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellashtirish
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

ICT week Uzbekistan 2025: Milliy texnologiyalar haftaligining yakunlari va ularning O'zbekiston IT-ekotizimiga ta'siri.....	16
Jumaboyev Akmaljon Sheraliyevich	
THE ROLE OF STATE FINANCIAL CONTROL IN THE EFFICIENT USE OF BUDGET FUNDS	20
Gulyor Akhmatovna Kasimova, Biybinaz Makhmut qizi Esenbaeva	
РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ПЛАТЁЖНЫХ СИСТЕМ В ФОРМИРОВАНИИ ФИНТЕХ-ЭКОСИСТЕМЫ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	22
Шамахмудова Шоира Олег кизи	
UZBEKISTAN'S STRATEGY FOR TRANSITION TO A GREEN ECONOMY: LABOR MARKET TRANSFORMATION, CHALLENGES AND PROSPECTIVE OPPORTUNITIES.....	27
Akbarova Barno Shukhratovna, Chintemirova Diyora Shukhratovna	
MODELS FOR MANAGING EDUCATIONAL REFORMS IN THE CONTEXT OF CULTURAL DIFFERENCES.....	32
Abdulmajeed Nabeel Azouz	
4-SANOAT INQILOBINING RAQAMLI TURIZMGA TA'SIRINI VAHOLASH	38
Sevinchova Nilufar Ne'mat qizi	
КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ МОДЕЛЬ ИНТЕГРИРОВАННОЙ СИСТЕМЫ ESG-ТРАНСФОРМАЦИИ ПРОМЫШЛЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ КАК ДРАЙВЕР ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ.....	41
Ташпулатов Дильмурад Рустамович	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA FOIZSIZ MOLIYA MEKANIZMLARINING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	44
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	

RAQAMLI IQTISODIYOTDA FOISIZ MOLIYA MEXANIZMLARINING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI

Adilov Zuxriddin Marip o'g'li

“Orient Finans” XATB xodimi

ORCID: 0009-0000-7914-6536

E-mail: zuhriddiddin@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu tezisda raqamli iqtisodiyot sharoitida islomiy moliya (foizsiz moliya) mexanizmlarining rivojlanish tendensiyalari, O'zbekiston moliya bozoridagi yangi huquqiy o'zgarishlar hamda raqamli texnologiyalarning foizsiz moliya tizimidagi o'rni tahlil qilinadi. Shuningdek, sun'iy intellekt, blokcheyn va ochiq banking tizimlarining foizsiz moliya muassasalari samaradorligini oshirishdagi istiqbollari yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: islomiy moliya, raqamli iqtisodiyot, foizsiz moliya, ochiq banking (Open Banking), Fintech, sun'iy intellekt, murobaha, musharaka, raqamli transformatsiya.

Abstract. This thesis analyzes the development trends of Islamic finance (interest-free finance) mechanisms in the context of the digital economy, recent legal changes in the financial market of Uzbekistan, as well as the role of digital technologies in the interest-free finance system. Furthermore, the prospects of artificial intelligence, blockchain, and open banking systems in improving the efficiency of interest-free financial institutions are highlighted.

Keywords: Islamic finance, digital economy, interest-free finance, open banking (Open Banking), Fintech, artificial intelligence, murabaha, musharaka, digital transformation.

Аннотация. В данном тезисе анализируются тенденции развития механизмов исламских финансов (беспроцентного финансирования) в условиях цифровой экономики, новые правовые изменения на финансовом рынке Узбекистана, а также роль цифровых технологий в системе беспроцентного финансирования. Кроме того, освещены перспективы использования искусственного интеллекта, блокчейна и систем открытого банкинга для повышения эффективности беспроцентных финансовых институтов.

Ключевые слова: исламские финансы, цифровая экономика, беспроцентное финансирование, открытый банкинг (Open Banking), Финтех, искусственный интеллект, мурабаха, мушарака, цифровая трансформация.

KIRISH

Global moliya tizimida islomiy moliya aktivlari hajmi yiliga 15–25 foiz atrofida o'sib, bugungi kunda 2,6 trillion dollardan oshdi [1; 2]. O'zbekistonda aholining 90 foizdan ortig'i musulmon ekani hamda diniy e'tiqodlar sababli aholining 68 foizi an'anaviy bank xizmatlaridan foydalanishni istamasligi foizsiz moliya mexanizmlariga bo'lgan yuqori talabni ko'rsatadi [3]. 2026-yil 27-mart kuni O'zbekiston Prezidenti tomonidan islom bankchiligi mexanizmlarini joriy etishni nazarda tutuvchi qonun imzolandi va uning 29-iyundan kuchga kirishi belgilandi [4]. Raqamli transformatsiya jarayonlari esa ushbu mexanizmlarni yanada shaffof va samarali tatbiq etish uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda [5].

Raqamli iqtisodiyot sharoitida islomiy moliya tizimi nafaqat texnologik yangilanish, balki chuqur tarkibiy transformatsiya bosqichiga ham qadam qo'ymoqda [6; 7]. Ushbu jarayon islom banklari faoliyatining yanada shaffof, samarali va keng omma uchun ochiq bo'lishini ta'minlamoqda.

Raqamli operatsion samaradorlik bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, islom banklarida raqamli transformatsiya jarayonlari operatsion samaradorlikni sezilarli darajada oshiradi [6]. Xususan, so'nggi uch yil ichida raqamli texnologiyalarni joriy etgan islom banklarida xarajatlar koeffitsiyenti (Cost-to-Income Ratio) o'rtacha 12,5 foizga kamaygan [6]. Back-office jarayonlarining avtomatlashtirilishi esa operatsion xarajatlarni 35 foizgacha qisqartirish imkonini bermoqda [6].

Sun'iy intellekt (AI) va shariat nazorati tizimi moliya muassasalarining islom tamoyillariga muvofiqligini tekshirishda tub o'zgarishlar yasadi. AI texnologiyalarini shariatga muvofiqlikni tekshirish (Sharia Compliance Screening) jarayonlarida qo'llash tranzaksiyalarni qayta ishlash vaqtini 65–80 foizga qisqartirdi [6]. Shu bilan birga, murakkab shartnomalar, xususan, musharaka va mudoraba bo'yicha foydani taqsimlashda aniqlik darajasi 99,8 foizga yetkazildi. Avtomatlashtirilgan shariat monitoringi tizimlari (ASCMS) barcha raqamli tranzaksiyalarni real vaqt rejimida 96,5 foiz aniqlik bilan nazorat qilish va ehtimoliy nomuvofiqliklarni erta aniqlash imkonini bermoqda [6].

Ochiq banking (Open Banking) va API tizimlari moliya ekotizimida yangi hamkorlik modelini shakllantirdi. API interfeyslari orqali islom banklari va fintex kompaniyalari o'rtasidagi ma'lumotlar almashinuvi tezkor va xavfsiz amalga oshirilmoqda [7]. O'zbekiston tajribasida "Alokabank" mobil ilovasi orqali mijozlarga murobaha yoki ijara shartnomalari asosida qisqa muddatli raqamli moliyalashtirish xizmatlari taqdim etilishi bunga yorqin misoldir [8]. Bu jarayonda ma'lumotlarning shaffofligi islomiy moliya tamoyillariga to'liq mos keladi [8].

Blokcheyn va xavfsizlik masalalari raqamli islomiy moliyaning ishonchligini ta'minlashda muhim rol o'ynamoqda. Blokcheyn asosidagi ko'p qatlamli tekshiruv tizimlari shariatga mos raqamli tranzaksiyalar xavfsizligini oshirib, noqonuniy amaliyotlar xavfini 92 foizga kamaytirishga yordam berdi [6]. Shuningdek, blokcheyn texnologiyasi ma'lumotlar manipulyatsiyasi xavfini 95 foizga qisqartirdi [6]. Kelajakda yanada yuqori xavfsizlikni ta'minlash uchun kvant-xavfsiz islomiy kriptografiya (QSIC) ustida ham ilmiy izlanishlar olib borilmoqda [6].

O'zbekistondagi huquqiy o'zgarishlar ushbu mexanizmlarni amaliyotga tatbiq etish uchun mustahkam zamin yaratdi. 2026-yil 27-mart kuni Prezident tomonidan imzolangan qonun islomiy bankchilik tizimiga huquqiy asos berdi [9; 10]. Ushbu qonun asosida:

- 6 ta asosiy operatsiya (mudoraba, musharaka, murobaha, ijara, salam va vakala) qonuniy jihatdan mustahkamlandi.
- Islom banklariga savdo faoliyati bilan shug'ullanish hamda ulushli ishtirok etish huquqi berildi.
- Markaziy bank huzurida islomiy moliya standartlarini ishlab chiquvchi 5 kishidan iborat Islomiy moliya kengashi tashkil etilmoqda [9; 10].

Markaziy bankning strategik prognozlariga ko'ra, 2030-yilgacha O'zbekistonda 10 ta islom banki va kamida 3 ta davlat bankida "islom darchalari" tashkil etiladi [11]. Hozirda 10 dan ortiq tijorat banki ushbu xizmatlarni joriy etishga tayyorgarlik ko'rmoqda. Ushbu islohotlar natijasida O'zbekiston iqtisodiyotiga qariyb 1 milliard dollar miqdorida qo'shimcha investitsiyalar va omonatlarni jalb etish kutilmoqda [10].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Raqamli iqtisodiyot sharoitida foizsiz moliya mexanizmlari nafaqat diniy ehtiyojlarni qondirish, balki iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashning muhim vositasi hisoblanadi. Texnologik innovatsiyalar, xususan, sun'iy intellekt (AI), blokcheyn va ochiq banking (Open Banking) tizimlari islomiy moliya mahsulotlarini ommalashtirishda hamda ularning shaffofligini ta'minlashda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda.

O'zbekistonda ushbu sohani rivojlantirish uchun "Shariat tartibga solish sandig'i" (Regulatory Sandbox) tizimini tashkil etish, malakali kadrlarni tayyorlash, aholining raqamli moliya savodxonligini oshirish hamda zamonaviy raqamli infratuzilmani kengaytirish ustuvor vazifalardan biri bo'lib qoladi. Shu bilan birga, islomiy moliya xizmatlarini joriy etishda xalqaro tajribalarni o'rganish, milliy qonunchilik bazasini takomillashtirish va banklar hamda fintex kompaniyalari o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O.M. Melikov (2024). Islomiy moliya va O'zbekiston moliya tizimida undan foydalanish istiqbollari. *Journal of Marketing, Business and Management (JMBM)*, Vol. 1, No. 3.
2. M.I. Yodgorova (2023). O'zbekistonda islom moliyaviy instrumentlaridan foydalanish orqali korporativ sektorni rivojlantirish istiqbollari. *Science and Education Scientific Journal*, Vol. 4, No.1.
3. O. Utbasarov (2021). Islomiy bank va O'zbekiston. *Scientific Progress Scientific Journal*, Vol.1, No. 6.
4. Eldos Fozilbekov / *Gazeta.uz/2026-yil, 28-mart "O'zbekistonda islomiy banking joriy etish to'g'risidagi qonun qabul qilindi"*.
5. A. Galatov (2025). Islomiy moliya va raqamli bank ekotizimlarining integratsiyasining O'zbekistondagi istiqbollari. *Green Economy and Development*, Vol.3 No.12.
6. [M. Masrina](#), [S. Patmawati](#), [N. Fauziah](#) (2024). Digital Revolution in Islamic Banking: Towards the Islamic Finance Era 5.0. *MALIA: Journal of Islamic Banking and Finance*, Vol. 8, No. 2.

7. Egha Ezar Junaeka Putra Hassany (2025). Digital Transformation of Islamic Finance Through Open Banking. Jurnal Magister Ekonomi Syariah, Vol. 4, No. 1.
8. A.A. Abdushukurov (2024). Islom moliyasini O'zbekiston bank tizimiga integratsiya qilish muammolari va yechimlari. World Scientific Research Journal.
9. Eldos Fozilbekov / Gazeta.uz/2026-yil, 28-mart "O'zbekistonda islomiy banking joriy etish to'g'risidagi qonun qabul qilindi".
10. Islomiy bank faoliyatini tartibga soladigan qonun qabul qilindi // O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki rasmiy sayti. 2026. URL: <https://uba.uz>

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100